

В І Д Г У К

офіційного опонента

Сущенко Лариси Олександрівни

на дисертаційну роботу **Феднової Ірини Миколаївни**

«Розвиток готовності вихователів до просвітницько-консультативної діяльності з батьками у системі методичної роботи закладу дошкільної освіти», подану на здобуття наукового ступеня доктора філософії галузі знань 01 Освіта/Педагогіка спеціальності 015 Професійна освіта (за спеціалізаціями)

Актуальність теми дисертації обумовлена тим аспектом, що сім'я виступає дієвим, моделюючим, соціальним, комунікативним, культурним інститутом виховання, навчання і самореалізації особистості дитини. Адже кожен із батьків є відповідальним за збереження її життя, зміцнення здоров'я та усвідомленого ставлення до здорового способу життя, формування почуття людської гідності. Зазначені домінанти збільшують роль партнерської взаємодії педагогічних працівників закладів дошкільної освіти з членами родини вихованців. Очевидним є той факт, що підвищення культури відповідального батьківства посилює необхідність педагогічного просвітництва сімей, які опинились перед численними викликами сьогодення. Тому заявлене дослідження є досить важливою і актуальною проблемою в процесі реформування сучасної дошкільної освіти.

Актуальність дослідження І. М. Феднової підтверджується також тим, що воно відповідає основним напрямам досліджень кафедри інноваційних технологій з педагогіки, психології та соціальної роботи Університету імені Альфреда Нобеля, проведених у межах комплексних наукових тем «Модернізація професійно-педагогічної освіти в Україні в умовах інтеграції до світового освітнього простору» (державний реєстраційний номер 0112U002287) і «Теоретичні та методичні засади моделювання компетентнісної професійної освіти у контексті євроінтеграції» (державний реєстраційний номер 0717U004331), одним із виконавців якої є авторка.

Обґрунтованість наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації. Аналіз рукопису дисертаційної роботи показав, що обґрунтованість наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації, підтверджуються результатами теоретичного та практичного досліджень, здійснених дисертанткою, і, в цілому, не викликають сумніву.

Обґрунтованою і логічною є структура дисертації, яка презентована вступом, двома розділами, висновками до розділів, ґрунтовними загальними висновками, списком використаних джерел (237 найменувань, із них іноземною мовою – 24), додатками. Загальний обсяг дисертації становить 332 сторінок,

обсяг основного тексту – 177 сторінок. Робота містить 17 таблиць і 6 рисунків. Зміст кожного розділу підпорядковано меті та завданням дослідження, а підсумками є наукові висновки.

Дослідницею визначено п'ять основних завдань, що реалізовувались на різних етапах наукового пошуку. Для їх реалізації використовувався комплекс взаємопов'язаних дослідницьких методів, котрі досить докладно схарактеризовано у дисертації.

У дослідженні отримано вагомі наукові результати. Оцінюючи дисертаційну роботу за параметром новизни, слід відзначити, що вона є цілком очевидною і вбачається, насамперед, у ретельному обґрунтуванні сукупності тих факторів, які складають змістове ядро досліджуваного процесу – організаційно-методичні умови розвитку готовності вихователів до просвітницько-консультативної діяльності з батьками у системі методичної роботи закладу дошкільної освіти.

Дисертацію презентує високий рівень *наукової новизни*, де автором *уперше* розроблено, теоретично обґрунтовано й експериментально перевірено організаційно-методичні умови розвитку готовності вихователів ЗДО до просвітницько-консультативної діяльності з батьками: мотивація вихователя ЗДО до активної просвітницько-консультативної діяльності; створення у системі ЗДО методичної бази просвітницьких заходів прикладного характеру; організація взаємодії вихователів із фахівцями різних галузей; забезпечення реалізації диверсифікованих форм підвищення кваліфікації вихователів ЗДО; *уточнено й конкретизовано* понятійно-категоріальний апарат досліджуваної проблеми «просвітницька діяльність», «консультативна діяльність вихователя», «просвітницько-консультативна діяльність», «готовність до просвітницько-консультативної діяльності вихователя ЗДО», «система методичної роботи закладу дошкільної освіти»); *удосконалено* зміст, методи та технології (мотиваційно-рейтингові, диверсифіковані форми підвищення кваліфікації, активної професійної безпосередньої та опосередкованої взаємодії) якісного перетворення вихователя закладу дошкільної освіти, спрямовані на розвиток мотиваційного, знаннєвого, особистісного, організаційно-технологічного компонентів готовності вихователів ЗДО до просвітницько-консультативної діяльності з батьками; *набули подальшого розвитку* наукові уявлення про сутність, структуру, компоненти, показники й рівні готовності вихователів ЗДО до просвітницько-консультативної діяльності з батьками; діагностичний інструментарій оцінювання рівнів зазначеної готовності.

Текст оформлено відповідно до встановлених вимог, що дає можливість чітко фіксувати новизну підходу авторки до аналізу ключового поняття дослідження.

Практичне значення одержаних результатів визначено тим, що розроблено та впроваджено організаційно-методичні умови розвитку готовності вихователів ЗДО до просвітницько-консультативної діяльності батьків, що може бути покладено в основу моделювання відповідного процесу для системи методичної діяльності інших закладів дошкільної освіти; суттєвому оновленні, модифікації та коригуванні змісту програм підвищення кваліфікації педагогічних працівників закладів дошкільної освіти. Основні положення дисертації можуть бути використані для подальшого вдосконалення теорії та практики професійної психолого-педагогічної освіти, зокрема при розробці посібників, програм спецкурсів для студентів, магістрантів та аспірантів з питань підготовки педагогів дошкільної освіти, в системі підвищення кваліфікації та перепідготовки вихователів та організаторів дошкільної освіти, їх практичній діяльності.

Основні положення та результати дослідження упроваджено в процес професійної підготовки ВНЗ «Університет імені Альфреда Нобеля», Запорізького національного університету, закладів дошкільної освіти Дніпровського району Дніпропетровської області, закладів дошкільної освіти Кам'янської міської ради Дніпропетровської області.

Повнота викладу наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації, в опублікованих працях. Авторкою здійснено спробу неупередженого осмислення тих процесів, завдяки яким вона відкриває нові горизонти наукових обґрунтувань необхідності розвитку готовності вихователів до просвітницько-консультативної діяльності з батьками у системі методичної роботи закладу дошкільної освіти, які значно розширюють та поглиблюють розуміння природи професіоналізму людини, відкриваючи тим самим нові підходи до діяльності закладів дошкільної освіти.

У першому розділі – «Теоретичні питання розвитку готовності вихователів до просвітницько-консультативної діяльності з батьками у системі методичної роботи закладу дошкільної освіти» – досліджено наукові підходи до розуміння сутності просвітницько-консультативної діяльності педагога; розкрито й охарактеризовано особливості організації просвітницько-консультативної діяльності вихователя ЗДО з батьками вихованців; визначено компонентно-структурний аналіз готовності вихователів до просвітницько-консультативної діяльності; презентовано авторське бачення системи методичної роботи закладу дошкільної освіти як платформи із забезпечення розвитку готовності вихователів до просвітницько-консультативної діяльності.

І. М. Феднова готовність до просвітницько-консультативної діяльності вихователя закладу дошкільної освіти розглядає як якісне утворення, що дозволяє реалізовувати просвітництво батьків вихованців з актуальних для розвитку дитини дошкільного віку проблем; створювати просвітницьке

середовище, застосовуючи сучасні технології комунікації з батьками; забезпечувати індивідуальний підхід у допомозі батькам через організацію консультацій з педагогічних питань розвитку дитини та залучати до консультативно-просвітницької діяльності фахівців вузьких напрямів та спеціалізацій.

Дослідницею виокремлено особливості організації просвітницько-консультативної діяльності ЗДО для батьків дітей дошкільного віку, зокрема: підпорядкованість взаємодії ЗДО з батьками меті всебічного розвитку дитини; акцентуації уваги батьків на розвитку вміння слухати власну дитину і вчитись разом із нею; відтворення у просвітництві зміст педагогічних, логопедичних, медичних та психологічних проблем у вихованні та розвитку дитини відповідного віку; винесення тем інклюзії та особливостей поведінки та розвитку дитини з певними хронічними захворюваннями на індивідуальні консультації з батьками; підвищення просвітницько-консультативної ефективності сайтів ЗДО; створення просвітницько-консультативного середовища у мережі мікрорайону; урахування у просвітницько-консультативній діяльності принципу наступності і перспективності – в аспекті підготовки дітей до школи; залучення до просвітницько-консультативної діяльності фахівців вузьких спеціалізацій; ініціація використання для просвітницької діяльності інноваційних форм взаємодії з батьками.

У другому розділі – «Експериментальне дослідження організаційно-методичних умов розвитку готовності вихователів до просвітницько-консультативної діяльності з батьками у системі методичної роботи закладу дошкільної освіти» здобувачкою розроблено, науково обґрунтовано та експериментально перевірено організаційно-методичні умови розвитку готовності вихователів до просвітницько-консультативної діяльності з батьками у систему методичної роботи ЗДО; подано результати дослідно-експериментальної роботи.

Дисертанткою розроблено й апробовано комплекс організаційно-методичних умов розвитку готовності вихователів до просвітницько-консультативної діяльності з батьками у систему методичної роботи ЗДО: мотивація вихователя ЗДО до активної просвітницько-консультативної діяльності; створення у системі ЗДО методичної бази просвітницьких заходів прикладного характеру; організація взаємодії вихователів та фахівців різних галузей зі здоров'язбереження та розвитку дитини; забезпечення реалізації диверсифікованих форм підвищення кваліфікації вихователів ЗДО, кожен з яких забезпечено комплексом різноманітних форм і методів, що за логікою свого розгортання реалізуються за певними етапами.

Загальну логіку експериментальної роботи побудовано відповідно до мети й завдань дослідження, що передбачало: визначення етапів роботи та

розроблення дослідної програми; проведення констатувального, формувального й контрольного етапів педагогічного експерименту; визначення кінцевого рівня розвиненості досліджуваного явища.

Експериментально доведено суттєвий вплив на рівень розвитку готовності вихователів до просвітницько-консультативної діяльності з батьками у систему методичної роботи ЗДО реалізованими організаційно-методичними умовами.

Що ж стосується загальних висновків до дисертації, то вони в цілому відображають одержані дослідницькі результати на теоретичному й практичному рівнях.

Матеріали дисертації пройшли необхідну апробацію, обговорювалися на міжнародних та всеукраїнських наукових конференціях. У 13 публікаціях у повному обсязі відображено основні результати дисертаційного дослідження. Обсяг і зміст дисертації показують, що робота є самостійним дослідженням, виконаним на високому науковому рівні, і свідчать про професійну зрілість автора.

Дискусійні положення та зауваження до змісту дисертаційної роботи.

На основі здійсненого аналізу проміжних і кінцевих результатів наукового пошуку ми дійшли висновку щодо її високої оцінки, теоретичного і практичного значення, а також перспективності. Разом із тим, видається необхідним зупинитися на певних побажаннях роботи, які спонукають до дискусії.

1. Поза увагою дисертантки залишилася конкретизація положень у дослідженні домінант функціонування Базового компонента дошкільної освіти (Державного стандарту дошкільної освіти) крізь призму аспекту взаємодії закладів дошкільної освіти з сім'ями дітей як учасниками освітнього процесу.

2. Робота значно виграла б, якщо був би зроблений детальний аналіз зарубіжного досвіду щодо організації консультативної діяльності вихователів з батьками здобувачів дошкільної освіти.

3. Дисертаційна робота набула б більшої логічної послідовності та цілісності, якби авторка у п. 1.3 презентувала діалектику взаємозв'язку виокремлених рівнів розвитку готовності вихователів до просвітницько-консультативної діяльності у системі методичної роботи закладу дошкільної освіти з урахуванням теоретичної бази попередніх досліджень науковців та результатів констатувального етапу педагогічного експерименту.

4. Бажано було б більше уваги приділити розкриттю діагностичного інструментарію, за допомогою якого встановлено рівень розвитку досліджуваного явища за відповідними показниками мотиваційного, когнітивного, організаційно-технологічного та особистісного критеріїв, розмістивши інформацію у додатках.

5. Враховуючи актуально перспективний характер і практичну значущість проведеного наукового дослідження (це підтверджує велика кількість додатків, які роблять його більш інформативно насиченим і детально розкривають особистий внесок здобувача) рекомендовано розробити науково-методичні рекомендації для закладів вищої освіти щодо взаємодії закладів дошкільної освіти із сім'ями дітей в аспекті просвітницько-консультативної діяльності.

Висловлені зауваження мають суто рекомендаційний характер, ніяк не знижують її наукової цінності та є приводом для наукової дискусії. У цілому, рецензована робота вирізняється оригінальністю, глибиною теоретичного аналізу і новизною методичних пропозицій.

Загальні висновки і оцінка дисертації. Констатуємо, що дисертаційна робота, безсумнівно, містить значні наукові доробки та нові, раніше не захищені наукові положення.

Дисертація «Розвиток готовності вихователів до просвітницько-консультативної діяльності з батьками у системі методичної роботи закладу дошкільної освіти» має важливе значення для сучасної педагогічної теорії та практики, є самостійною, завершеною науковою роботою, відповідає вимогам наказу Міністерства освіти і науки України № 40 від 12 січня 2017 року (zareestrovano в Міністерстві юстиції України 03 лютого 2017 р. за № 155/30023) та пп. 9–18 «Порядку проведення експерименту з присудження ступеня доктора філософії» (затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 06 березня 2019 р. № 167), а її авторка – Феднова Ірина Миколаївна заслуговує на присудження наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 015 Професійна освіта (за спеціалізаціями).

Офіційний опонент:

завідувач кафедри дошкільної та початкової освіти

Запорізького національного університету,

доктор педагогічних наук, професор

Л. О. Сущенко

Підпис засвідчую:

проректор з науково-педагогічної роботи

Запорізького національного університету,

доктор історичних наук, професор

Ю. О. Каганов